

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Arnoldi Corvini à Belderen J. U. D. Jus Canonicum, Per Aphorismos Strictim Explicatum

Corvinus van Beldern, Arnold

Amstelodami, 1663

Quibus modis de crimine agatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10591

Officium subditi erga Prælatum est, ut ei honorem & obedientiam exhibeat, *c. ad aures. 5. de tempor. ordin. dist. 93. per tot.*

Officium Prælati erga subditos, ut eos tanquam Clericos honoret & diligat; nec solum eis præsit, sed profit. *vide supra. lib. I. tit. 13. de offic. & potest. Episc.*

Qui contra officium peccarunt, variè, pro admissi qualitate, coërcentur. *vide c. 1. 2. 3. c. sicut. c. inter. c. minis. hic.*

Quibus modis de crimine agatur.

T I T. XL.

Hucusque varia enarravimus criminum genera; nunc videndum, quomodo ea in iudicium deducantur, ut puniantur delinquentes.

Hoc fit aut per *Accusationem*, aut per *Inquisitionem*, aut per *Denunciationem. c. qualiter. vers. contra quos. de accus. c. licet Heli. 31. circa pr. de Simon.*

Accusatio, est criminis alicujus, & ejus qui illud admittit, apud Iudicem delatio, publicæ vindictæ & pœnæ causâ facta.

Ea coram idoneo & competente Iudice instituenda, ab iis quibus accusandi jus est, contra eos quos accusare licet.

Competens Iudex est alius si Clericus accusatur, alius si Laicus.

Si Clericus, est Iudex Ecclesiasticus, *c. clericis. de judic. c. 1. & seqq. 11. qu. 1. c. at si Clerici. c. cum non ab homine. de jud. c. novimus. de verb. signif. ordinarius*; vel alius cui ex consuetudine, vel privilegio data fuit iurisdictio, & potestas cognoscendi: *c. cum contingat. 13. de foro comp.* Nisi Clericus sit incorrigibilis, & exauthoratus, & à iudice Ecclesiastico Curiaë seculari traditus vel relictus. *d. c. cum non ab homine. & d. c. novimus.*

Si Laicus accusatur; comperens iudex est Secularis, qui cum potestate est. Nisi tale objiciatur crimen, quod
& ad

& ad forum Ecclesiasticum pertineat: ut sacrilegium, *c. cum sit generale. 8. §. 1. de foro comp. c. de viro. 12. qu. 2. usuræ, c. cum tu. de usur. perjurium, c. Presbyter. dist. 81. adulterium. tot. tit. de adult. &c.* Tum enim Ecclesiasticus iudex, in quantum illud peccatum & detrimentum animæ contineat, cognoscit. *c. novit. de iudic.*

Accusare possunt omnes, qui non expresse prohibentur. l. 8. ff. de accusat.

Prohibentur hoc jure omnes, qui & jure Civili ab accusatione repelluntur, *c. canonica. cum seqq. c. accusatores. c. accusationes. 3. qu. 5.* & præter illos inimici accusare inimicos, *c. repelluntur. 7. c. cum. 1. 10: c. meminerimus. 13. de accusat. criminofus criminofum, c. 4. c. 6. c. quarendum. 2. qu. 7. c. qui sine. c. postulatus. 3. qu. 7.* Laïci Clericos, nisi suam vel suorum injuriam prosequantur: *c. de catero. 14. ubi Gloss. de testib. Clerici Laïcos, d. c. sicut. 6. sine expressa contestatione, se non ad sanguinis vindictam seu pœnam attendere; c. de homicid. in 6. adde c. postulasti. 21. eod. Viles personæ Clericos, d. c. quarendum. & c. nulli. de accusat. nisi hi antea eorum consuetudine fuerint usi: d. c. nulli. Subditi qui improbi & criminofi, *c. oves. §. his auctoritatibus. cum c. seq. c. accusatio. in princ. c. sunt nonnulli. §. fin. cum c. seq. 2. qu. 7.* Prælatos vel Magistratus suos, *c. 1. c. Sacerdos. c. qualis. c. sententia. c. oves. c. sunt nonnulli. c. si hæreticus. §. item quod dicitur. 2. qu. 7. c. hi qui. 3. qu. 4. nisi à fide exorbitaverint; c. sacerdotes. in fin. c. oves. vers. nisi. c. præsumunt. 2. qu. 7. nomine sint Prælati, non vita. d. c. non omnes. c. non omnis. c. secuti. c. qui nec. c. plerumque. 2. qu. 7. c. vereor. 8. qu. 1.**

Admittuntur tamen fere omnes in criminibus atrocioribus; puta, læsæ Majestatis, hæresis, Simonix. *c. tanta. 7. c. licet Heli. de simon. l. pen. C. de iis qui accus.*

Plures eundem de diverso crimine accusare possunt; *l. 9. C. de accusat. non de eodem. c. illa. 3. eod. l. 16. ff. eod.* Nisi priori accusatore desistente alius eundem Reum repetat. *c. prohibentur. §. ab alio. 2. qu. 1. l. 11. fin. ff. eod.*

Sic

Sic reus accusatus, pendente iudicio non potest accusatorem suum pari vel minori crimine accusare; *c. 1. c. non est. c. neganda. 3. qu. 11. c. ult. §. similiter. qu. 1.* majore potest, *d. c. non est. §. hoc autem.* aut si suam suorumve injuriam persequatur. *d. c. neganda.*

Accusari possunt, nisi prohibeantur expresse, rei utriusque sexus, cujuscunque ætatis (modo doli sint capaces, *l. 37. ff. de minor. l. pupillum. 111. ff. de div. reg. jur.*), & conditionis, etiam servi; *l. 5. l. 12. §. 2. ff. de accusat. c. si quis cujuslibet. 23. qu. 5. c. quicumque. dist. 81. c. qui contempta. dist. 8. c. 2. penult. de accus. c. 1. & 2. de delict. perjur. c. illa. 15. qu. 1.* modò ipsi crimen commiserint, non alii; *in princ. cum cc. seqq. usque ad c. quia Præfulatus. c. crimen. c. ludæi. c. cum itaque. c. non imputantur. 1. qu. 4. c. 1. c. certum. §. illicita. 24. qu. 3. c. quaris. de consecrat. dist. 4.*

Nisi illud fieri mandaverint; *c. si quis iratus. cum c. seq. de poenit. dist. 1.* in illud consenserint; *c. qui consentit. 11. qu. 3. c. omnes. 17. qu. 4. c. videns. §. fin. 27. qu. 1. c. facientis. dist. 68.* ad illud aliquem coegerint; *in princ. cum c. seq. 22. qu. 5.* illud, cum possent, non impediverint. *in princ. cum cc. seqq. dist. 83. c. facientis. dist. 86. c. non inferenda. c. qui potest. c. ab Imperatoribus. & c. ult. 23. qu. 3. c. non putes. c. non est. c. qui vitiis. 23. qu. 5. c. dilecto. 6. §. & quidem. de sent. excommun. in 6.*

Expresse accusari prohibentur hoc jure, omnes qui & jure Civili prohibentur; adde nec Imperatorem posse accusari, *c. proposuit. de concess. præb.* nisi hæreseos, perjurii, & sacrilegii; *c. ad Apostolicam. de re jud. nec Papam, d. c. proposuit.* nisi de hæresi: *c. si Papa. dist. 40.* & tum à Principe vel à Synodo judicatur. *c. Princeps. 23. qu. 5.*

Rei accusari debent regulariter eo in loco, ubi crimen commiserunt; *c. 1. de raptoribus. c. Paulum. §. revera. 2. qu. 3. c. 1. & c. ult. 3. qu. 6. c. placuit. c. ult. 6. qu. 3.* Nisi Papa alibi accusari permiserit: *c. nec extra. vers. salva tamen. 3. qu. 9.* Alibi de crimine constare possit: Aliò, per appellationem vel iudicis recusationem, causa devolvatur:

c. pul-

c. pulsatus. §. hoc autem. 3. q. 6. Episcopus accusetur: c. si quis in princ. 3. qu. 6. c. accusatores. §. nullus. 3. qu. 5. Reus alibi deprehendatur. c. 1. §. contrahentes. de foro compet.

Nemo ad accusandum admittitur, nisi per se, vel, si literas nesciat, per alium, se ad pœnam talionis inscribat; id est, libello subscribat, quo facilius puniri possit, si deprehendatur calumniari. *c. quisquis. 2. qu. 8. c. qui crimen. & c. tua. de procurat. c. qui non probaverit. 2. qu. 3.*

Ei qui ob publicum munus, quo fungitur, denunciatur, hæc inscribendi necessitas remittitur; *l. 7. C. de recusat. ut & ei qui de levibus, l. 6. ff. eod. aut crimine abigeatus. l. cui. C. de abigeis. apostasiæ, l. apostatarum. C. de apostat. accusat.*

Libellus inscriptionis debet complecti nomen Iudicis, coram quo criminis fit delatio, nomen accusatoris & accusati, locum & tempus, crimen & ejus qualitatem, & personam cum qua crimen perpetratum: non tamen diem vel horam inferi necesse: item subscriptionem ejus qui dat libellum, se professum esse, vel alterius pro eo, si literas nesciat. Quæ si observata non fuerint, rei nomen aboletur, & ex integro reperendi reum potestas fit. *l. libellorum. ff. de accusat. c. Paulum. §. omnis igitur. 2. qu. 3. c. pen. & ult. §. quæ vero. §. sed etsi. §. quod si libelli. 2. qu. 8.*

Institutâ accusatione, relatoque inter reos accusati nomine; causa agitur eodem modo per litis contestationem, exceptiones, &c. quo in civilibus procedi solet: *c. pen. de purgat. canon. l. 2. l. 4. C. de edend. l. 33. C. ad leg. Iul. de adult. l. 15. §. 2. ff. eod. Azo in rubr. C. eod. exceptis criminibus levioribus; item læsæ majestatis & hæresis; quæ & de plano cognoscuntur: juxt. text. & quæ latius tradunt Dd. in l. levia. 6. ff. de accusat. c. fin. de hæret. in 6. Clar. in pract. crim. qu. 64. & notoriis; in quibus nullâ aliâ probatione, nulloque ordine judiciario opus est. *c. super eo. 3. de testib. cog. c. ad nostram. 21. de jurejur. c. tua non. 8. de cohabit. Cleric. c. manifesta. c. de manifesta. 2. qu. 1.**

Non

Non tamen ante hæc crimina coërcentur, quam si Iudici ipsius delicti circumstantiæ plene sint perspectæ: puta, an homicidii accusatus illud animo defendendi, an aliâ ratione motus, commiserit. *c. sicut dignum. 6. in princ. de homicid. l. aut facta. 16. ff. de pœnis. vid. Clar. in pract. crim. §. fin. qu. 3.*

Notoria autem crimina dicuntur, quæ nullâ tergiversatione celari possunt; utpote quæ fiunt coram populo, vel majore ejus parte. *Clar. d. §. fin. qu. 9. text. in c. pen. circa fin. de purg. can. d. c. manifesta. d. c. tua non.*

In exsequenda accusatione, præsentia accusatoris, *c. si quando. 2. qu. 6. c. criminationes. 2. qu. 7. c. præscripta. in princ. 2. qu. 8. c. absente. c. non oportet. c. habetur. c. qui accusare. c. absens. 2. qu. 8. & rei, c. ult. 3. qu. 9. c. in criminalibus. in fin. & c. ult. vers. excepto publico. 5. qu. 3. necessaria est; Nisi absentia causa per procuratorem reddatur; in princ. cum c. seq. 5. qu. 3. c. veniens. 15. §. idem verò ad suum. de accusat. Accusator, aut Accusatus, puta de injuria tantum, l. 15. C. eod. in illustri dignitate sit constitutus; *c. absens. 3. qu. 9. l. ult. C. de injur.* Civiliter ex crimine agatur; *c. tuæ fraternitati. 5. de procurat.* Per modum exceptionis crimen objiciatur. *c. super his. 16. §. fin. de accusat.**

Debet uti accusator probationibus luce meridiana clarioribus, expeditis, idoneis testibus, apertissimis documentis, indiciis ad probationem indubitatis. *c. sciant cuncti. 2. qu. 8. l. fin. C. de probat. c. dicit. 32. qu. 1. c. 1. 35. qu. 6.*

Legitime convicto Reo, sententia sine mora in eum ferenda est, & executioni mandanda. *l. cum reis. 18. C. de pœnis.*

Secundus modus, quo crimina in Iudicium deducuntur, est *Inquisitio.*

Ea est, cum judex ex officio, nemine accusante, disquirat an aliquis deliquerit, vel quis delictum admiserit. *fac. c. qualiter. de accusat. & inquisit.*

Est

Est vel Omnino *generalis*, ut cum Præses inquit, an in sua provincia sint homines facinorosi; *l. congruit. 13. in princ. ff. de offic. Præsid.* vel Omnino *specialis*, quâ contra certam personam certo de crimine inquitur. *d. c. qualiter. & l. 7. C. de accusat.* Vel *partim generalis, partim specialis*; ut, cum Titio occiso, Iudex inquit quis eum occiderit.

Inquirere possunt, Prælati vel superiores merum Imperium, ut Papa & Imperator per suos Legatos, seu Delegates; Episcopi in suis Diœcesibus, Metropolitanani in suis provinciis, *in casibus notatis in c. pastoralis. de offic. ord. & omnes cognitionem causarum criminalium habentes. c. cum dilectus. c. qualiter. eod.*

Inquiri post super criminibus gravibus & enormibus; ut homicidio, Simonia, adulterio, fornicatione, perjurio, incestu: non super levibus & dissimulandis. *c. inquisitionis. eod. c. cum l. & A. de re jud.*

Nec fieri debet inquisitio generalis de criminibus occultis; sed tantum de his, de quibus præcessit infamia: *c. qualiter. 17. in fine. c. qualiter. 24. c. cum oporteat. 9. c. inquisitionis. 21. §. 1. de accusat.* id est, late sparsa fama, & quæ sit publica, & constans de crimine commisso, & non à malevolis, nec data opera disseminata. *d. c. qualiter. c. inquisitionis. §. ad hæc.*

Facta tamen inquisitio ab eo, cui ea simpliciter commissa fuit contra aliquem facienda, valet, licet is eo tacito, de criminibus ejus, omiſſa inquisitione de infamia, inquisierit. *c. 2. de accusat. in 6.*

Nam & non præcedente infamia, vel sine inquisitione de ea, si reus coram Inquisitore ante inquisitionem de criminibus fuerit confessus, nihil ei exceptio, quod prius de iisdem criminibus non fuerit infamatus, proderit. *c. 1. de accusat. in 6.*

In Prælato aliud jus obtinet; nempe, ut, priusquam in eum de crimine inquiri possit, præter diffamationem, etiam scandalum sive periculum subesse debet. *d. c. qualiter. vers. sed cum super.*

Quæ

Quæ omnia obtinent, ubi inquisitio contra certam personam, puta Titium, instituitur. Cæterum non prohibetur Iudex de quolibet delicto generaliter inquirere, ut hac ratione ad specialem contra certam personam deveniat. *Innoc. in c. bona. 23. num. 5. de election. fac. l. 1. §. qui questionem. ff. de question. junct. l. congruit. ff. de offic. Præsid.*

In speciali inquisitione reo edi debent articuli, de quibus est inquirendus; item nomina & dicta testium, nec non exceptiones & replicationes illi permittendæ. *d. c. qualiter. §. debet igitur.*

Inquiri debet ex viris idoneis & fide dignis, non ex delati inimicis & perjuris. *c. cum oporteat. 19. vers. quod si. de accusat.*

Quæ inquirenda sint, permittitur arbitrio Inquirentis. *c. olim. 26. vers. inquiratis. eod.*

Crimine per modum inquisitionis probato, Reo regulariter, pœna, non ordinaria, sed arbitraria imponitur; *d. c. inquisitionis. 21. in princ. & d. c. qualiter. 24. §. verum ita. vers. quatenus si fuerit.* Nisi tale sit crimen, quod etiam post pœnitentiam ordinis suscepti executionem impediret. *d. c. inquisitionis. 21. in princ. vers. in quo quidem.*

Crimine non probato, canonica purgatio delato indicitur. *c. cum oporteat. 19. §. fin. & c. inquisitionis. 21. §. quasi visti. vers. sed infamato. & c. accedens. 29. §. si verò contra eum. de accusat.*

Tertius modus, quo crimina in Iudicium deducuntur, est *Denunciatio.*

Ea est criminis latentis, facta Iudici vel fisco, non observatâ formulâ accusandi, nunciatio. *fac. l. edicto. §. id autem deferri. ff. de jur. fisc. junct. d. c. qualiter. c. super his. de accusat.*

Est vel *Euangelica.* vel *Iudicialis.* *Bald. in addit. ad Specul. tit. de denunci.*

Euangelica est, quæ fit ad emendationem & bonum animæ,

animæ; ut cum uxor occultum mariti adulterium Sacerdoti denunciat. *c. si peccaverit. 11. qu. 1. c. ult. 32. qu. 5.*

Canonica est, quæ fit ad impediendum, ne quid illicitum fiat: veluti si quis denunciaret eos qui matrimonium contrahere volunt, in gradu esse prohibito. *c. cum in tua. 27. de sponsal. c. ad dissolvendum. 13. de despons. impub. c. ult. de clandest. despons.*

Judicialis, quam definivimus, est vel *publica*, vel *privata*.

Publica, est, quæ ex officio publico competit, & ad eam faciendam, non monitio, sed Episcopi, vel, eo negligente, Archiepiscopi inquisitio, requiritur. *c. Romana. de censib. c. Mennam, 2. qu. 5.*

Privata est, quæ ratione proprii interesse competit: & quidem cum oppressus nequit agere.

Denunciare hoc Iure, non Civili, *l. 6. ff. de custod. & exhib. reor. l. 6. §. pen. ff. ad SC. Turpill. l. ea quidem. 7. C. de accusat.* possunt omnes, quorum aliquâ ratione interest, *c. 3. de accusat.* item extranei omnes, qui recto utilitatis publicæ desiderio moventur, & vero justitiæ zelo excitantur: non infames, viles, conspiratores, inimici. *c. cum dilectus. eod. c. repellantur. c. qualiter. eod. c. si peccaverit. 22. qu. 1. c. cum in juventute. vers. licet igitur. de presumt. c. ex parte. de testib.*

Fit delatio sine inscriptione, & sine onere criminis probandi, proinde sine meru talionis: *c. super his. 16. de accusat.* tantum enim denunciatus de calumnia jurare & testes criminis conscios debet nominare. *Damboud. in pract. crim. cap. 6. num. 10. & 11.*

Delationem in Clericorum criminibus denunciandis, charitativa debet præcedere monitio; *c. 2. & c. cum dilectus. de accusat.* non in denunciandis criminibus Laïcorum. *c. qualiter, & quando. in 2. §. fin. eod.*

Fit denunciatio, ut crimina Judici fiant nota, qui potestatem

restatem de reliquo inquirendi habet; *c. super his. eod.* & si denunciationem veram esse constitit, pro qualitate delicti animadvertendi. *c. si quis neque. 1. qu. 1. c. requiris. 1. qu. 6. c. nervi. dist. 14. c. sape. de restit. spoliat. c. 1. de offic. custod.*

Accidit interdum, ut alicui nec accusando, nec denunciando, nec inquirendo, sed *excipiendo* crimen objiciatur.

Quod fit vel *Actori*, ut ab accusatione repellatur; *c. super his. de accusat. vel Testibus*, ut eorum testimonia improbentur. *c. testimonia. de testib. c. 1. de except.*

Fieri debet ante publicationem, videlicet testimoniorum; non postea, nisi & ante publicationem protestatus fuerit, *c. presentiam. de testib.* aut nisi crimina objicienda, post publicationem excipienti innotuerint. *c. fin. de cognat. spirit.*

Qui de crimine non tenetur inscribere, *c. licet. de simonia.* nec, si crimine objectum non probaverit, punietur; ut nec si probaverit, is contra quem est in exceptionis duntaxat vim, ut repellatur, objectum. *c. cum dilectus. de ord. cognit. Bart. l. 2. in princ. ff. de accusat. & l. 2. §. si publico. n. 20. ff. de adult.*

De pœnis.

T I T. XLI.

REo crimen confitenti, vel testibus aliisque juris remediis convicto, pœna legitima imponitur.

Pœna, est læsio quæ punit, vindicans quod quisque commisit. *c. pœnitentia est quadam. dist. 3.*

Ea vel est *Æterna*, puta damnatio æterna, ignis æternus, & in alio seculo durans; *c. sunt plures. 42. §. fin. & c. ignis succensus. de pœnit. dist. 3.* de qua hic non agimus; vel *Temporalis*, quæ ad tempus, vel in hoc seculo inferitur, ut castigati meliores reddantur. *d. c. sunt plures. & seq.*